Ministerie van Defensie

Aan	MINDEF
Van	DGB
Afgestemd met	CDS, HDFC, DJZ, ambtelijk BZ, EZK en I&W
In afschrift aan	STAS

TER BESLISSING

Datum
4 april 2023

Onze referentie
BS2023009724

Opgesteld door
[redacted]
Sr Beleidsmdw [redacted]
KD:Ambtelijke leiding
T [redacted]
[redacted]@mindef.nl

Aantal bijlagen
1

Nota

BNC fiche EU Ruimte Strategie voor Veiligheid en Defensie

Aanleiding

- Op 10 maart jl. presenteerden de Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger (HV) de *EU Space Strategy for Security and Defence* (EUSSSD).
- Conform afspraken met de Tweede Kamer wordt voor Commissie mededelingen een BNC-fiche opgesteld dat, via de Coördinatiecommissie voor Europese Integratie- en Associatieproblemen (CoCo) aan de Ministerraad en vervolgens door de minister van Buitenlandse Zaken, aan de Kamer wordt aangeboden. Defensie (DGB/DSK) is in de lead voor het opstellen van dit BNC-fiche, in nauwe samenwerking met BZ, EZK en IenW.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd in te stemmen met het BNC-fiche. Bij voorkeur ontvangen we uw reactie uiterlijk dinsdag 11 april, ten behoeve van behandeling in de BNC van 12 april.

Kernpunten

- In de geopolitieke context van toenemende competitie tussen de grootmachten en dreiging heeft de EU in maart 2022 in het Strategisch Kompas de ruimte als strategisch domein verklaard. Hieruit is de noodzaak voor het ontwikkelen van de EUSSSD ontstaan.
- De ruimte is essentieel voor de welvaart, veiligheid en strategische autonomie van de Europese Unie (EU) en haar lidstaten. Op de ruimte gebaseerde diensten en gegevens dragen daarnaast bij aan de bredere politieke agenda van de EU op terreinen als digitalisering, duurzaamheidstransitie en weerbaarheid.
- De ruimte is kwetsbaar doordat deze voller raakt en het vrije gebruik van de ruimte onder druk staat. Dit wordt veroorzaakt doordat meer landen dan voorheen aanwezig zijn en in staat zijn om de toegang tot de ruimte en ruimtesystemen te beperken of ontzeggen door ontwikkeling van wapensystemen die satellieten kunnen beïnvloeden of uitschakelen.
- De EUSSSD erkent het toenemende belang van het ruimtedomein voor veiligheid en defensie. De strategie bevat voorstellen om de toepassingen van de EU ruimteprogramma's en -diensten voor veiligheid en defensie te vergroten en verder te ontwikkelen om de strategische autonomie van de EU en zijn lidstaten te vergroten.
- Het streven van de Commissie is om de ruimtecapaciteiten en -belangen van de EU beter te beschermen en de mogelijkheden van de ruimte voor veiligheid en defensie beter te benutten. De strategie werkt dit uit via vijf hoofdthema's:
  1) ruimtedreigingen; 2) vergroting van de weerbaarheid en bescherming van EU ruimtesystemen en –diensten; 3) reactie op ruimtedreigingen; 4) vergroting van het gebruik van de ruimte voor veiligheid en defensie, en 5) partnerschappen voor verantwoordelijk gedrag in de ruimte.
- De Commissie wil de synergie tussen Europese initiatieven op het gebied van ruimtevaart, defensie en veiligheid vergroten, bijvoorbeeld door de inbedding van gebruikerseisen op militair- en veiligheidsgebied bij het ontwerpen van nieuwe EU-ruimtesystemen en het moderniseren van bestaande systemen. Hierbij gaat het voornamelijk om het feit dat

specifieke eisen op militair gebied vanaf het begin van de ontwikkelingsfase worden meegenomen.

- Concrete acties die worden genoemd:
    - De Commissie wil de ruimtesystemen en –diensten van de EU weerbaarder maken en beter beschermen vanwege het belang daarvan voor maatschappij en economie. Voorbeeldmaatregelen hiervoor zijn het ontwikkelen en kunnen beschikken over relevante technologieën en capaciteiten zoals bijvoorbeeld Space Domain Awareness en om voor robuuste en beveiligde satellietcommunicatie het Galileo PRS (Public Regulated Service) te gaan gebruiken voor veiligheid en defensie.
    - De Commissie wil de technologische soevereiniteit van de EU-ruimtesector versterken door afhankelijkheden en invloeden van derden te verminderen via instrumenten zoals het civiele Horizon Europe en het Europees Defensiefonds. Deze instrumenten zullen gebruikt worden om meer gezamenlijke en eigen technologieën te ontwikkelen.
    - De Commissie wil de samenwerking met de NAVO en partners zoals de VS op het gebied van ruimteveiligheid en defensie verder verdiepen. M.b.t. NAVO stelt de EUSSSD dat dit onder andere complementariteit en wederzijdse versterking van een reactie op dreigingen betreft. Daarnaast spreekt de EUSSSD over nieuwe samenwerking zoals het delen van kennis en informatie en gezamenlijke oefeningen. M.b.t. andere landen stelt de EUSSSD dat dit o.a. gaat over het verdiepen van dialogen/consultaties m.b.t. ruimteveiligheid, het delen van *best practices* over weerbaarheid en coördinatie van inzet in multilaterale fora.
- Naar verwachting zal de EUSSSD na de zomer onder Spaans EU-voorzitterschap via de RBZ Defensie door de lidstaten worden bekrachtigd. Defensie trekt in de positiebepaling hiervoor interdepartementaal op met BZ, EZK en IenW.

Toelichting

Financiële overwegingen

De Mededeling verstrekt in de tekst geen duidelijkheid over de financiële gevolgen. Daarom zal het kabinet de Commissie vragen een indicatie te geven wat het financieel beslag van de voorstellen zal zijn. Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Eventuele budgettaire gevolgen voor de nationale begroting worden ingepast op de begrotingen van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline.

Juridische overwegingen

In het BNC-traject is vastgesteld dat de Commissie bevoegd is deze mededeling uit te vaardigen en dat de voorstellen in beginsel proportioneel en subsidiair zijn.

Communicatie

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

De gegevens van steller en ondertekenaar zijn gelakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

DE DIRECTEUR-GENERAAL BELEID